

[in kader] **Happy Hour**

mugmetdegoudentand, *Happy Hour*

Tekst: Lineke Rijxman, Rebekka de Wit, Sheila Sitalsing, Joan Nederlof

Met dank aan Franky Ribbens en Ola Mafaalani

Spel: Malou Gorter, Rosa van Leeuwen/Margo Verhoeven, Lineke Rijxman

Te zien van 10 september t/m 30 oktober

Meer informatie: mugmetdegoudentand.nl

‘Je moet elke keer opnieuw de ruiten schoonmaken’

Een gesprek met Lineke Rijxman, Malou Gorter en Rosa van Leeuwen

QUOTE

‘We ontkennen wat de ander zegt en dat noemen we een goed gesprek’

***Happy Hour* zou aanvankelijk in première gaan in het voorjaar van 2020 maar kon niet doorgaan vanwege de pandemie. In oktober 2020 was er een nieuwe datum vastgesteld die opnieuw op het laatste moment geschrapt moest worden. Nu volgt, fingers crossed, dan eindelijk een tournee door het land. De voorstelling, grotendeels door Lineke Rijxman geschreven, is inmiddels behoorlijk aangepast. *Happy Hour* is een scherpe reflectie op de tijdgeest en de tijden veranderen nu eenmaal razendsnel. ‘Het is grimmiger geworden misschien, we gaan wat dieper bij onszelf te rade.’**

‘We blijven eraan doorschrijven, ook omdat we actuele gebeurtenissen willen verwerken’, zegt Lineke. *Happy Hour* gaat over populisme, over het wij/zij denken, over het blijven hangen in het ‘eigen gelijk’ en het langs elkaar heen praten van mensen die vooral bezig zijn met ‘scoren’ en geen enkele aandacht hebben voor de ander.

Moscow Mule

We zien een vrouw van middelbare leeftijd die eens per maand naar een discussiegroep met gelijkgestemden gaat in een bruin café (Malou Gorter) in gesprek met een bepaald niet gelijkgestemde en veel jongere vrouw (Rosa van Leeuwen), die denkt dat ze in het café een Moscow Mule (een ‘classy cocktail’ met wodka en gemberbier) kan bestellen. Binnen de kortste keren escaleert de conversatie op even hilarische als verontrustende wijze, zeker als een derde vrouw (Lineke Rijxman als wereldvreemd type) op zoek is naar een huisje in Friesland maar in een verkeerde film lijkt te zijn beland. Scherp, hard en soms hilarisch zijn de uithalen, een afspiegeling van de gepolariseerde samenleving.

Spreekbuis

In een andere scène liggen de verhoudingen totaal anders: Lineke is de presentator van een talkshow; Malou is een vertegenwoordiger van wat je ‘nieuw-rechts’ zou kunnen noemen en Rosa is een idealiste die maar blijft zoeken naar het goede in de mens.

De clichés van het populisme

Zoals altijd bij de Mug: de voorstelling gaat ook over henzelf als theatermakers; als vanzelfsprekend nemen ze hun persoonlijke verhouding tot een onderwerp mee:

Lineke: 'We zoeken naar een vorm waarin we geen van allen vast te pinnen zijn of terug te brengen zijn tot één identiteit. We maken ook ruimschoots gebruik van citaten uit het maatschappelijke debat, niet alleen van mannen trouwens, ook van vrouwen. Het genderissue speelt eigenlijk geen rol in onze voorstelling, we spelen eerder een tikje 'genderfluïde' personages. Het gaat om de clichés van het populisme en het meedogenloze mechanisme erachter waar je je moeizaam of bijna niet tegen kunt verweren. Taal vormt een belangrijke rode draad in de voorstelling. De kracht van taal, ook de destructieve kracht ervan: woorden die worden verdraaid, ontkend of geëlimineerd; begrippen die van betekenis blijken te zijn veranderd.'

'Lachen!'

Dat destructieve element van wat taal kan teweegbrengen, wordt vooral zichtbaar in de talkshowscène waarin het personage dat Malou speelt tot gek wordens toe ontkent wat ze zojuist ten stelligste heeft beweerd of het eenvoudig afdoet als ironie. Lineke: 'Het is heel moeilijk om je daartegen te wapenen. Mensen doen de meest weerzinwekkende uitspraken om vervolgens alle kritiek af te wimpelen met een simpel 'Maar dat is toch ironie! Lachen!' Het gebeurt in de hoogste kringen: 'Het gaat vaak over definities van begrippen die 'anders' geïnterpreteerd worden. Opnieuw een kwestie van taal. In een roemruchte speech op het FvD-congres (2019) zei Eva Vlaardingerbroek bijvoorbeeld dat 'de moderne feminist helemaal niets voelt voor Europa en de Europese waarden, terwijl de massa-immigratie van honderdduizenden alleenstaande mannen uit zeer patriarchale samenlevingen, dat is voor onze feministen geen enkel probleem.' Ze noemt zichzelf feminist maar geeft het begrip een totaal andere inhoud. Het probleem is dat labels vaak meer verwarring scheppen dan dat ze iets verhelderen.'

Een nieuw soort feminisme

Rosa: 'Er is een nieuwrechts soort feminisme ontstaan: een groep jonge vrouwen die terug wil naar het patriarchaat onder het mom van 'er zijn en blijven biologische verschillen.' De term wordt gekaapt door vrouwen die zichzelf als sekssymbool profileren als reuze feministisch: ik bepaal zelf wat ik doe, dus ik ben feminist. Ze maken vlogs die veel bekeken worden, ze vinden dat het best meevalt met dat gezeur over verkrachting en seksueel geweld en dat het uiteindelijk toch beter is als de vrouw in dienst staat van de man.'

Spraakverwarring

Malou: 'Het leidt tot steeds meer spraakverwarring. Iedereen heeft zijn of haar eigen interpretatie van de feiten en alles is even veel waard, dat is ook een complicerende factor. Het begrip 'feit' of 'waarheid' lijkt achterhaald want hoe iemand iets voelt of ervaart is net zo belangrijk als de 'zogenaamde feiten'. Je merkt het op alle fronten, bijvoorbeeld in de hele discussie over het gebruik van mondkapjes.'

Rosa: 'Woorden veranderen ook nog eens van betekenis. Zo heeft het begrip 'monsterlijk' voor de generaties van boven de veertig negatieve connotaties maar voor mijn generatiegenoten is het juist positief: iets dat 'monsterlijk vet' is, is voor mij dus reuze cool.'

Lineke: 'Links heeft minder vocabulaire tot zijn beschikking omdat (extreem) rechts zich nergens wat van aantrekt. Je loopt permanent achter. Hoe kunnen we de taal terugveroveren? Dat is een belangrijke vraag waar we nog geen antwoord op hebben. De ratio is verdacht, de emotie staat voorop.'

Social media

'We ontkennen wat de ander zegt en dat noemen we een interessant gesprek. Het is een fenomeen dat zo bedreigend is en door de enorme omvang van social media

steeds toe lijkt te nemen. De ontwikkelingen gaan zo snel. Zeker in de cocktail waarin we nu terecht zijn gekomen: een pandemie die een economische crisis teweegbrengt, dat is een geheid recept voor sociale onrust. Dat zie je nu nog vooral in de landen om ons heen: de Verenigde Staten, Frankrijk, Duitsland, maar de vlam kan bij ons ook ineens in de pan slaan.'

Rosa: 'Wij laten ons ook manipuleren, ieder van ons, vrees ik, er is geen ontkomen aan. Algoritmen bepalen dat je alleen nog krijgt te horen wat je wil horen, krijgt te zien wat je wil zien en vooral wat je wil hebben. Wat je wil kopen. Maar toch, als je je daarvan bewust bent, kan je er iets mee of aan doen.'

Malou: 'Tot voor kort maakte je nog indruk als je je ergens in had verdiept, als je er een goed boek over had gelezen. Daar hoef ik bij mijn puberkinderen niet mee aan te komen. 'Nou en, so what', zeggen ze dan. De werkelijkheid is idioter, krankzinniger en absurdistischer dan je in je stoutste dromen kunt bedenken.'

Hoopvol

Hoe het afloopt in *Happy Hour*, is nog in nevelen gehuld, al wordt mij verzekerd dat er een 'hoopvol' einde komt van de voorstelling.

Lineke: 'Het enige wat je kunt doen is, denk ik, durven te benoemen. Elke keer opnieuw moet je 'de ruiten schoonmaken': onderscheid maken tussen feit en fictie, achterhalen wat de ander nu echt bedoelt, ironie scheiden van onzin. Wat is waar? Wat is een leugen?'

Malou: 'We hopen dat de voorstelling dat teweegbrengt: de ruiten moeten schoon worden gemaakt, elke keer weer! En het is niet alleen maar drama. Ik denk dat er ook veel gelachen kan worden. '

Lineke: 'Ik zou willen dat het publiek inderdaad heeft gelachen, maar wel om iets wat ze aan het denken heeft gezet. En ook dat ze na afloop, ondanks alle valkuilen en deprimerende scenario's, enigszins hoopvol zijn.'

Margriet Prinssen